

Uppföljningsbeslut

**efter kvalitetsgranskning av kommuners arbete med
ägar- och ledningsprövning av fristående förskolor i
Sollentuna kommun.**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning i Sollentuna kommun avseende verksamhetens kvalitet inom kommuners arbete med ägar- och ledningsprövning (ÄLP) av fristående förskolor.

Granskningen genomfördes den 5 mars 2025.

Vid granskningen identifierade Skolinspektionen tre utvecklingsområden som angetts i beslut den 1 april 2025.

Skolinspektionen har begärt att Sollentuna kommun senast den 1 oktober 2025 skulle redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsområden. Sollentuna kommun har inkommit med en sådan redovisning den 2 oktober 2025.

Beslut efter uppföljning

Skolinspektionen bedömer redovisade åtgärder på följande sätt:

I vilken utsträckning har kommunen arbetssätt och en organisation för att göra likvärdiga och träffsäkra bedömningar av en huvudmans insikt och lämplighet inom ramen för tillsynen av fristående förskolor.

Huvudmannen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

I vilken utsträckning har kommunen arbetssätt och en organisation för att göra likvärdiga och träffsäkra bedömningar av en huvudmans ekonomiska förutsättningar inom ramen för tillsynen av fristående förskolor.

Huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom det område som granskats.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Motivering

Kommunen bedriver en aktiv och systematisk tillsyn över att enskilda huvudmän för förskolor fortlöpande uppfyller kraven på insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar.

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande områden:

- Kommunen behöver utveckla systematiken för sitt arbete med att kontrollera att enskilda huvudmän fortlöpande uppfyller kraven på insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar.

Huvudmannen beskriver i sin redovisning att tagit fram och implementerat rutiner för att fortlöpande och systematiskt pröva insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar hos fristående huvudmän. Enligt den nya rutinen kommer prövning nu att ske vid nyetablering, förändringar i kretsen och som en del av tillsynen. Kommunen har köpt in ett digitalt system för att kontinuerligt bevaka förändringar hos huvudmännen. Detta nya system omfattar även signaler om potentiella missförhållanden hos huvudmannen som exempelvis klagomål och uppgifter i media vilket kan få betydelse för en ägar- och ledningsprövning. Det kan också potentiellt leda till att kommunen kan agera proaktivt snarare än reaktivt. Det nya sättet att arbeta med ägar- och ledningsprövning på detta sätt hoppas huvudmannen ska leda till ökad rättssäkerhet och likvärdighet i det framtida tillsynsarbetet.

Kommunen har arbetssätt och en organisation för att göra likvärdiga och träffsäkra bedömningar av en huvudmans insikt och lämplighet samt av en huvudmans ekonomiska förutsättningar inom ramen för tillsynen av fristående förskolor.

Skolinspektionen bedömde att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande område:

- Kommunen behöver utveckla sina rutiner för ägar- och ledningsprövning för att säkerställa likvärdiga och träffsäkra bedömningar av huvudmäns insikt, lämplighet och ekonomiska förutsättningar.

Huvudmannen beskriver i sin redovisning att nya rutiner tagits fram som tydliggör varje steg i prövningen. Exempelvis innebär de nya rutinerna att huvudmannen har tagit fram checklistor och bedömningsstöd i syfte att göra arbetet mer likvärdigt och träffsäkert. Vidare har huvudmannen även infört en rutin som innebär att ansvariga också har bedömningsdiskussioner med expertfunktioner inom kommunen innan beslut tas. Tjänstemän som ansvarar för arbetsuppgiften har fått adekvat

kompetensutveckling. Av redovisningen framgår också att kommunen planerar att utvärdera detta arbete

- Kommunen behöver utveckla sina utredningsmetoder avseende det så kallade demokrativillkoret.

Huvudmannen beskriver i sin redovisning att de har påbörjat ett arbete med att säkerställa att enskilda huvudmäns ägar- och ledningskrets uppfyller demokrativillkoret. Kommunen har utvecklat sina mallar för tillsyn av fristående förskolor så att det nu även ställs frågor kring värdegrund som exempelvis kan föranleda en ägar- och ledningsprövning. Vidare ställs i ägar- och ledningsprövningarna också frågor om värdegrund och demokrati vilket man på kommunen tror ska leda till att verksamheterna får en tydlig signal om vikten av demokrativillkorets innebörd. Kommunen beskriver i sin redovisning att de ämnar fortsätta utveckla sina utredningsmetoder genom ökad närvaro i sociala medier men också genom att samverka med andra kommuner om enskilda huvudmän.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av Ildiko Lundqvist.

Utredaren Anna Alm har varit föredragande i ärendet.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida.

Bilaga 1: Författningsstöd

2 kap. 5 § skollagen

Enskilda får efter ansökan godkännas som huvudmän för förskola, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och fritidshem.

Godkännande ska lämnas om den enskilde

1. genom erfarenhet eller på annat sätt har förvärvat insikt i de föreskrifter som gäller för verksamheten,
2. har ekonomiska förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för verksamheten, och
3. i övrigt har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen.

Vidare krävs att den enskilde i övrigt bedöms lämplig. I fråga om en juridisk person krävs att samtliga som anges i 5 a § andra stycket bedöms lämpliga. Vid lämplighetsbedömningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas.

För att godkännande ska lämnas krävs, utöver det som anges i andra-fjärde styckena, att utbildningen inte innebär påtagliga negativa följder på lång sikt för eleverna eller för den del av skolväsendet som anordnas av det allmänna i den kommun där utbildningen ska bedrivas.

Ett godkännande ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet eller förskoleenhet och, i förekommande fall, att utbildningen har en konfessionell inriktning.

2 kap. 5 a § skollagen

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § andra stycket 1 sammantaget avse

1. den verkställande direktören och andra som genom en ledande ställning eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,
2. styrelseledamöter och styrelsesuppleanter,
3. bolagsmännen i kommanditbolag eller andra handelsbolag, och
4. personer som genom ett direkt eller indirekt ägande har ett väsentligt inflytande över verksamheten.

I fråga om en juridisk person ska prövningen enligt 5 § tredje stycket avse de personer som anges i första stycket och den juridiska personen.

2 kap 5 b § skollagen

En sökande ska inte anses som lämplig enligt 5 § tredje stycket om det finns en risk för att barn eller elever i den verksamhet som ansökan avser kommer att utsättas för

1. våld, tvång eller hot,
2. diskriminering eller kränkande behandling, eller
3. påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket.

2 kap. 6 b § skollagen

Enskilda huvudmän ska anmäla förändringar i den krets av personer som avses i 5 a § till den som godkänt den enskilde som huvudman senast en månad efter förändringen.

2 kap. 7 § skollagen

Statens skolinspektion handlägger ärenden om godkännande av enskild som huvudman för förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola, gymnasieskola, anpassad gymnasieskola, eller fritidshem som anordnas vid en skolenhet med förskoleklass, grundskola eller anpassad grundskola.

Övriga ärenden om godkännande av enskild som huvudman enligt 5 § handläggs av den kommun där utbildningen ska bedrivas.

26 kap. 4 § skollagen

En kommun har tillsyn över att enskilda som godkänts av kommunen fortlöpande uppfyller kraven i 2 kap. 5 och 6 b §§.

23 § förvaltningslagen (2017:900)

En myndighet ska se till att ett ärende blir utrett i den omfattning som dess beskaffenhet kräver. En enskild part som inleder ett ärende ska medverka genom att så långt som möjligt ge in den utredning som parten vill åberopa till stöd för sin framställning. Om det behövs ska myndigheten genom frågor och påpekanden verka för att parten förtydligar eller kompletterar framställningen.

31 § förvaltningslagen

För varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar

1. dagen för beslutet,
2. vad beslutet innehåller,
3. vem eller vilka som har fattat beslutet,
4. vem eller vilka som har varit föredragande, och
5. vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

32 § förvaltningslagen

Ett beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövt. En sådan motivering ska innehålla uppgifter om vilka föreskrifter som har tillämpats och vilka omständigheter som har varit avgörande för myndighetens ställningstagande.